Neuvotteleva virkamies Eva Aalto,
Neuvotteleva virkamies Pirjo Moilanen

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisessa 19.5.2026 esittämä lisäselvityspyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 64/2026 vp)

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisessa valiokunta pyysi sosiaali- ja terveysministeriöltä lisäselvitystä siitä, miten työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla työskentelystä karttuu työeläkettä ja miten tämä joustomallissa vaikuttaa työskentelyn kannattavuuteen.

Työeläkettä karttuu työansioista aina 1,5 prosenttia. Työeläkettä karttuu, kunnes henkilö saavuttaa työeläkevakuuttamisvelvollisuuden lakisääteisen yläikärajan. Tänä vuonna vanhuuseläkeiän täyttävillä henkilöillä tämä ikäraja on 69 vuotta, ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä se nousee 70 vuoteen. Näin ollen työeläke karttuu myös työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla työskennellessä siten, että sitä karttuu 1,5 prosenttia työansioista. Se, milloin karttuneen uuden työeläkkeen voi hakea maksettavaksi, määritellään työeläkelainsäädännössä. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttunut eläke myönnetään henkilölle hakemuksesta hänen siirtyessään vanhuuseläkkeelle. Se voidaan myöntää henkilölle hakemuksesta myös tilanteessa, jossa työkyvyttömyyseläke on välissä päättynyt ja henkilölle sen jälkeen myönnetään uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 80 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Joustomallin mukaan työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla on mahdollista työskennellä suojaosaan saakka ilman vaikutusta maksettavaan eläkkeeseen. Jos esimerkiksi osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan henkilön vakiintunut ansio on 2 500 euroa kuukaudessa, hänen suojaosansa on 60 % tästä eli 1 500 euroa kuukaudessa. Jos hän työskentelee siten, että palkka on juuri suojaosan verran joka kuukausi, hän kartuttaa vuoden aikana eläkettä siten, että uutta työeläkettä kertyy 22,50 euroa kuukaudessa. Kun työansiot eivät ylitä suojaosaa (eli työskentely tapahtuu suojaosan puitteissa), työansiot eivät vaikuta maksettavan eläkkeen määrään eivätkä eläkeoikeuteen.

Lisäksi henkilöllä on käytettävissään joustomalliin kuuluva jousto, jonka määrä on kalenterivuosittain suojaosan määrä kerrottuna kahdella eli esimerkkitapauksessa 2 x 1 500 e = 3 000 euroa vuodessa. Jos henkilö suojaosaan sisältyvien työansioidensa lisäksi ajoittain ylittää suojaosansa siten, että hän vuoden aikana käyttää koko joustonsa, mutta ei ylitä jouston määrää, työansiot eivät edelleenkään vaikuta maksettavan eläkkeen määrään eivätkä eläkeoikeuteen. Tässä tapauksessa vuoden työansiot olisivat 12 kk x 1 500 e/kk + 3 000 e, ja henkilö kartuttaa vuoden aikana eläkettä siten, että uutta eläkettä kertyy 26,25 euroa kuukaudessa.

Jos henkilö työskentelee edellä todettua enemmän, työeläkettä karttuu aina 1,5 % myös näistä työansioista. Koska maksettavan eläkkeen määrää kuitenkin joustomallissa vähennetään suojaosan ylitteen määrällä sen jälkeen, kun kalenterivuoden jousto on käytetty, kokonaistulot (eli eläkkeen + työansioiden yhteismäärä) eivät enää kasva siltä osin kuin työansiot ylittävät suojaosan jouston ylittämisen jälkeen. Kokonaistulot kasvavat tällöin ainoastaan siinä tapauksessa, että kuukauden työansiot olisivat niin suuret, että vähennettävä ylite nousee yli henkilölle myönnetyn kuukausieläkkeen määrän, jolloin vähennys voidaan tehdä vain henkilölle myönnetyn kuukausieläkkeen määrään saakka. Tällöin on kuitenkin huomattava, että joustomalli ei salli suojaosan jatkuvaa ylittämistä ilman vaikutusta eläkeoikeuteen.

Seuraavalla sivulla havainnollistetaan luvuilla tässä esitetty esimerkki sekä kaksi muuta esimerkkiä.

Neuvotteleva virkamies Eva Aalto,
Neuvotteleva virkamies Pirjo Moilanen

Esimerkki: Henkilö osatyökyvyttömyyseläkkeellä ja eläke 750 €/kk, vakiintunut ansio 2500 €/kk ja suojaosa 1500 €/kk ja joustosumma 2xsuojaosa=3000 €/vuosi

Työansiot suojaosan + jouston piirissä (€)	Työansiot €/vuosi yht.	Eläkettä karttuu €/kuukausi	Maksettava eläke/vuosi:	Eläke+työansiot €/vuosi
1500/kk + 0	18000	22,50	9000	27000
1500/kk+3000	21000	26,25	9000	30000
1500/kk+3500	21500	26,88	8500	30000
1500/kk+4000	22000	27,50	8000	30000
1500/kk+4500	22500	28,13	7500	30000
1500/kk+5000	23000	28,75	7000	30000

Esimerkki: Henkilö täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä ja eläke 1500 €/kk, vakiintunut ansio 3000 €/kk ja suojaosa 1200 €/kk ja joustosumma 2xsuojaosa=2400 €/vuosi

Työansiot suojaosan + jouston piirissä (€)	Työansiot €/vuosi yht.	Eläkettä karttuu €/kuukausi	Maksettava eläke/vuosi:	Eläke+työansiot €/vuosi
1200/kk + 0	14400	18,00	18000	32400
1200/kk+2400	16800	21,00	18000	34800
1200/kk+3000	17400	21,75	17400	34800
1500/kk+3500	17900	22,38	16900	34800
1500/kk+4000	18400	23,00	16400	34800
1500/kk+4500	18900	23,63	15900	34800
1500/kk+5000	19400	24,25	15400	34800

Esimerkki: Henkilö täydellä takuueläkkeellä ja eläke 990,90 €/kk ja suojaosa 990,90 €/kk ja joustosumma 2xsuojaosa=1981,80 €/vuosi

Työansiot suojaosan + jouston piirissä (€)	Työansiot €/vuosi yht.	Eläkettä karttuu €/kuukausi	Maksettava eläke/vuosi:	Eläke+työansiot €/vuosi
990,90/kk + 0	11890,8	14,86	11890,8	23781,6
990,90/kk + 1981,80	13872,6	17,34	11890,8	25763,4
990,90/kk+2500	14390,8	17,99	11372,6	25763,4
990,90/kk+3000	14890,8	18,61	10872,6	25763,4
990,90/kk+3500	15390,8	19,24	10372,6	25763,4
990,90/kk+4000	15890,8	19,86	9872,6	25763,4
990,90/kk+4500	16390,8	20,49	9372,6	25763,4
990,90/kk+5000	16890,8	21,11	8872,6	25763,4